

Ewaluacja

wprowadzenie do tematu

O nas

Miniporadnik o ewaluacji

Jak przeprowadzić ewaluację sprawnie i skutecznie? Warto korzystać z wiedzy i doświadczenia innych oraz ze sprawdzonych metod i narzędzi. Z myślą o tych, którzy chcą poznać efekty swoich projektów,

Ewaluacja. Jak to się robi?

Poradnik, który przygotowaliśmy we współpracy z Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności i organizacjami realizującymi jej programy zawiera

Jak ewaluować budżet partycypacyjny (obywatelski)?

O czym dzisiaj?

Czym jest ewaluacja?

Jak ją dobrze zaplanować?

Co zrobić, kiedy nam na niej zależy i mamy ograniczone zasoby?

Jak organizować ewaluację aby pomogła podnieść jakość przyszłych inicjatyw?

Jak skutecznie przeprowadzać ewaluację działań?

Program spotkania

I CZĘŚĆ - 14:00-15:50

PRZERWA - 15:50-16:05

II CZĘŚĆ - 16:05 -17:25

PRZERWA 17:25-17:40

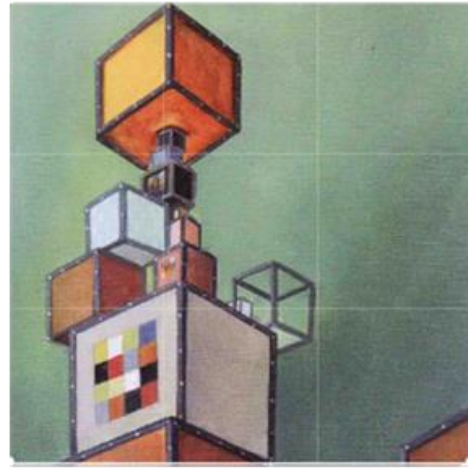
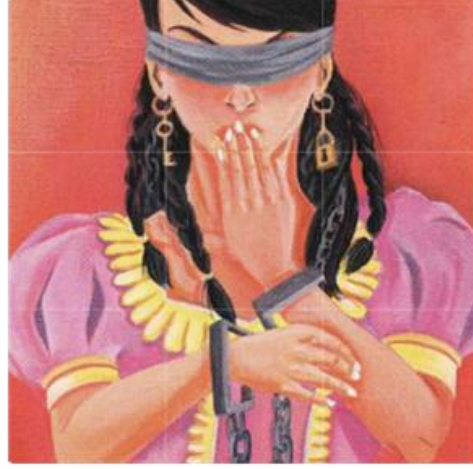
III CZĘŚĆ - 17:40–19:00

Poznajmy się :-)

Z czym kojarzy Wam się ewaluacja?

WEJDŹCIE NA MENTI.COM I WPISZCIE KOD: 8165 4922

Ewaluacja to....

... **oparta na faktach**, systematyczna **refleksja** nad sensem projektu.

Ewaluacja...

... **nie jest zwykłą oceną** – zgromadzone dane odnosi do struktury, którą wcześniej przygotowujemy (kryteriów, standardów)

... jej głównym **celem nie jest tylko zwiększanie zasobu wiedzy ale również formułowanie rekomendacji** – ewaluacja to namysł a nie tylko gromadzenie wiedzy

... nie jest **monitoringiem**

... **nie sprowadza się “tylko” do badania**

Od czego zacząć?

czyli o etapach ewaluacji

Ćwiczenie 2 (5')

- Przeczytajcie o fikcyjnym projekcie “STOP dla chaosu reklamowego w przestrzeni”.
- Przyjrzyjcie się wywieszonemu na ścianie harmonogramowi tego projektu.
- Weźcie kolorowe kropki i przyklejcie je osi czasu **w tych momentach, kiedy działania związane z ewaluacją są szczególnie intensywne.**

Z jakich etapów składa się ewaluacja?

1. każda ewaluacja zaczyna się od etapu **przygotowania**. Jest to etap kluczowy, żeby ewaluacja była użyteczna w praktyce.
2. ewaluacja to proces oparty na faktach, więc drugim etapem jest **zbieranie informacji**, które zasilą ten proces danymi
3. żeby zebrane w procesie dane były użyteczne, trzeba je poddać **analizie** (co z nich dla nas wynika) oraz **wykorzystać** do rozwoju projektu lub organizacji

(1) Przygotowanie ewaluacji

Należy **przygotować ewaluację**, żeby:

- dobrze ją zaplanować
- dać sobie możliwość pomiaru tego co mnie interesuje (a nie tylko tego co jest możliwe w ostatnim momencie)
- zrobić to rzetelnie - a więc nie miesiąc po zakończeniu zajęć/wydarzeń

PRZYGOTOWANIE EWALUACJI

KROK 1. DECYZJE ORGANIZACYJNE

KROK 2. TEORIA PROGRAMU, CZYLI
OKREŚLENIE CELÓW I SPOSOBÓW
DZIAŁANIA

KROK 3. WSKAŹNIKI, CZYLI PO CZYM
POZNACIE, ŻE WAM SIĘ UDAŁO

KROK 4. PYTANIA EWALUACYJNE

KROK 5. PLAN EWALUACJI

(2) Zbieranie informacji

Ewaluacja to refleksja **oparta na faktach**. Dlatego ważnym etapem jest zbieranie informacji.

Te dane mogą pochodzić z:

- **obserwacji własnych** podczas realizacji projektu
- **badan** własnych lub zleconych
- **monitoringu**

To, w jaki sposób będziemy zbierać informacje zależy od naszych zasobów oraz tego czego chcemy się dowiedzieć z ewaluacji.

(3) Analiza danych i wykorzystywanie informacji

Żeby informacje zebrane w ewaluacji były przydatne, to: należy poddać je **analizie** i **wyciągnąć wnioski**, czyli:

- wyłowić te informacje, które odpowiadają na pytania ewaluacyjne
- zaproponować rekomendacje, czyli ewentualne zmiany w projekcie, które pozwolą udoskonalić projekt
- wdrożyć rekomendacje przy okazji realizacji kolejnych działań

W konsultacjach uchwały nie wzięli udziału starsi mieszkańcy Zakopanego.

Przy realizacji następnych konsultacji społecznych zorganizujemy również punkty konsultacyjne w miejscach często odwiedzanych przez seniorów.

Planowanie ewaluacji

Po co nam ewaluacja? Czego możemy się dzięki niej dowiedzieć?

Ćwiczenie 3 (10')

- Pracujecie w 4 grupach
- Każda z grup odpowiada na pytanie:

Do czego może Wam przydać się ewaluacja projektu “STOP dla chaosu...”?

Do czego wykorzystacie wyniki tej ewaluacji?

- jedna osoba zapisuje wnioski,
na koniec prezentuje je na forum

Po co nam ewaluacja?

- aby stwierdzić **czy zaplanowane w ramach projektu działania przynoszą zamierzone efekty**
- aby podjąć **strategiczne decyzje dotyczące przyszłości programu**
- w celu **doskonalenia elementów programu**
- w celach **rzeczniczych, wizerunkowych i komunikacyjnych** (pomaga w dokumentowaniu, potwierdzaniu i promowaniu naszych osiągnięć)

Po co nam ewaluacja?

- aby pokazać odbiorcom naszych działań, że ich opinie są dla nich ważne i że chcemy odpowiadać na ich potrzeby. Ewaluacja pozwala też poznać lepiej odbiorców naszych działań
- aby sprawdzić wpływ realizacji projektu na zespół, organizację
- aby podnieść morale zespołu realizującego projekt

Ćwiczenie 4 (10')

Pojedynczo lub w parach (z 1 organizacji)
wypełnijcie wspólnie otrzymane formularze.

- **Pomyślcie o dowolnym projekcie/działaniu** Waszej organizacji
- Wskażcie **1-2 powody dla których chcielibyście zrealizować ewaluację tego projektu**

Pozostałe decyzje organizacyjne do podjęcia

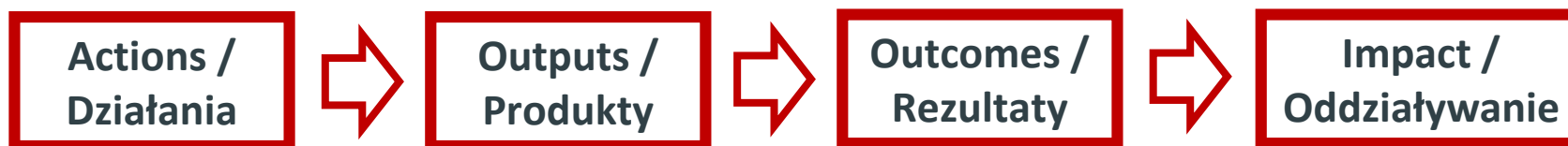
- **Ile mogę wydać na ewaluację?** Jak te środki mają się do stawek rynkowych na moim terenie?
- (Jeśli nie mam dodatkowych środków) **Czy w moim zespole są osoby, które mogą podjąć się tej ewaluacji - mają na to czas?**
- (Jeśli zlecam ewaluację na zewnątrz) **Kto w zespole będzie odpowiadał za współpracę z badaczem/badaczką*?**

PRZERWA

Teoria zmiany to:

- Prosty, klarowny opis działania projektu...
- ...zawierający zarówno **zaplanowane działania** oraz **produkty** czyli to co robimy/realizujemy w ramach projektu,...
- ...jak i **rezultaty** oraz **cele**, czyli opis oczekiwanej zmiany społecznej

Oddziaływanie to:

Ogólne cele kraju lub świata, wspólne dla wielu programów i inicjatyw. Program/projekt może się przyczynić do ich realizacji, ale nie jest w stanie ich samodzielnie osiągnąć.

Przestrzeń Zakopanego jest wolna od zanieczyszczenia reklamą

Żeby pamiętać o kierunku, w którym zmierzamy, koordynować działania z innymi projektami/programami/organizacjami, a jednocześnie mierzyć siły na zamiary, stawiać sobie realne wyzwania.

Rezultat to:

Zmiana społeczna, którą **chcemy** i **realnie możemy samodzielnie wywołać** nie mamy jednak pewności, czy na pewno się to uda – zależy to od czynników poza naszą kontrolą. Mogą to być różne korzyści jednostek lub społeczności albo zmiana ich zachowania, wiedzy, umiejętności, postawy, wartości itp.

Radni Zakopanego popierają wprowadzenie uchwały krajobrazowej.

Rezultaty stanowią sens istnienia projektu. Stanowią realne wyzwanie do którego dążymy i które , możemy osiągnąć jeśli dobrze wykonamy swoją pracę, a nasze założenia są prawidłowe. Dobra definicja rezultatów jest podstawą oceny „skuteczność”, „wpływu”, „trafności” i „użyteczności” projektu.

Produkt to:

Bezpośredni wynik naszej pracy, który jednak jest tylko narzędziem do osiągnięcia właściwej zmiany. Zwykle są to policzalne dobra lub usługi. Za dostarczenie „produktu” odpowiedzialny jest menadżer. Jeśli dobrze wykona swoją pracę ma pewność, że produkty powstaną.

5 spotkań z radnymi Zakopanego

Rozróżniamy produkt od rezultatu, by wiedzieć za co odpowiada menedżer, by móc zastanowić się na ile prawdziwe jest założenie, że nasze „produkty” przełożą się na rezultaty, by wiedzieć jakie informacje zbierać w monitoringu (do zarządzania i sprawozdań), kontroli jakości itd.

Działanie to:

Praca, którą musimy wykonać, żeby wytworzyć zakładane „produkty”.

Nawiązywanie kontaktu z radnymi Zakopanego, umawianie i koordynacja spotkań

Opis działań potrzebny jest głównie do zaplanowania pracy, ułożenia harmonogramu, zaplanowaniu potrzebnych zasobów, bieżącego zarządzania programem.

Ćwiczenie 5 (10')

Dobierzcie się w trójki.
Na następnym slajdzie zobaczycie
4 rezultaty projektu, które celowo
“zepsuliśmy”. Waszym zadaniem
będzie poprawienie rezultatów:

- 1) zastanówcie się, co jest z nimi nie tak
- 2) zaproponujcie swoje poprawki

“Zepsute” rezultaty

Rezultat 1:

ZACHĘCAMY LOKALNE MEDIA, ABY PISAŁY O NASZEJ INICJATYWIE

Rezultat 2:

WZROST POPARCIA DLA UCHWAŁY KRAJOBRAZOWEJ

Rezultat 3:

INTERNALIZACJA PRZEZ MIESZKAŃCÓW ZAKOPANEGO NOWYCH REGUŁ
DOTYCZĄCYCH STAWIANIA REKLAM WIELKOPOWIERZCHNIOWYCH W
PRZESTRZENI

Rezultat 4:

MIESZKAŃCY POSTRZEGAJĄ PROJEKT UCHWAŁY KRAJOBRAZOWEJ JAKO
SATYSFAKCJONUJĄCY

4 ZASADY
DOBREGO
REZULTATU

Jasny podmiot

Wiadomo czego dotyczy
rezultat

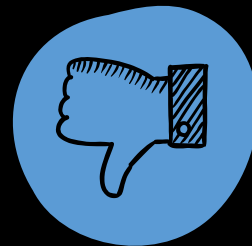
Wzrost wiedzy na temat
zasad formułowania
dobrych rezultatów

Uczestnicy szkolenia znają
zasady formułowania
dobrych rezultatów

Zmiana w świecie

Rzecz nie w działaniach,
ale w ich skutkach

Inspirujemy uczestników
szkolenia do tworzenia teorii
zmiany swoich programów

Uczestnicy szkolenia chcą
stworzyć teorie zmiany
swoich programów

Konkretnie

Unikamy abstrakcyjnych
pojęć

Wzrost świadomości
uczestników szkolenia na
temat ewaluacji

Uczestnicy szkolenia
wiedzą i rozumieją czym
jest ewaluacja

Komunikatywnie

Rezultat powinien być zrozumiały dla przeciętnego odbiorcy

Internalizacja zasad formułowania dobrych rezultatów przez uczestników szkolenia

Uczestnicy szkolenia uważają zasady formułowania dobrych rezultatów za przydatne dla siebie

“Zepsute” rezultaty - spróbujmy poprawić je razem

Rezultat 1:

ZACHĘCAMY LOKALNE MEDIA, ABY PISAŁY O NASZEJ INICJATYWIE

Rezultat 2:

WZROST POPARCIA DLA UCHWAŁY KRAJOBRAZOWEJ

Rezultat 3:

INTERNALIZACJA PRZEZ MIESZKAŃCÓW ZAKOPANEGO NOWYCH REGUŁ DOTYCZĄCYCH STAWIANIA REKLAM WIELKOPOWIERZCHNIOWYCH W PRZESTRZENI

Rezultat 4:

MIESZKAŃCY POSTRZEGAJĄ PROJEKT UCHWAŁY KRAJOBRAZOWEJ JAKO SATYSFAKCJONUJĄCY

Jak powinny brzmieć rezultaty

Rezultat 1:

INICJATYWA “STOP...” JEST OBECNA W LOKALNYCH MEDIACH

Rezultat 2:

WZROST POPARCIA DLA UCHWAŁY KRAJOBRAZOWEJ WŚRÓD
MIESZKAŃCÓW ZAKOPANEGO/LOKALNYCH POLITYKÓW

Rezultat 3:

MIESZKAŃCY ZAKOPANEGO POPIERAJĄ NOWE REGUŁY DOTYCZĄCE
STAWIANIA REKLAM WIELKOPOWIERZCHNIOWYCH W PRZESTRZENI

Rezultat 4:

PROJEKT UCHWAŁY KRAJOBRAZOWEJ ODPOWIADA NA POTRZEBY
MIESZKAŃCÓW

Ćwiczenie 6

W formatce do ćwiczeń (punkt **b**) wypiszcie **3 najważniejsze rezultaty** Waszych projektów.

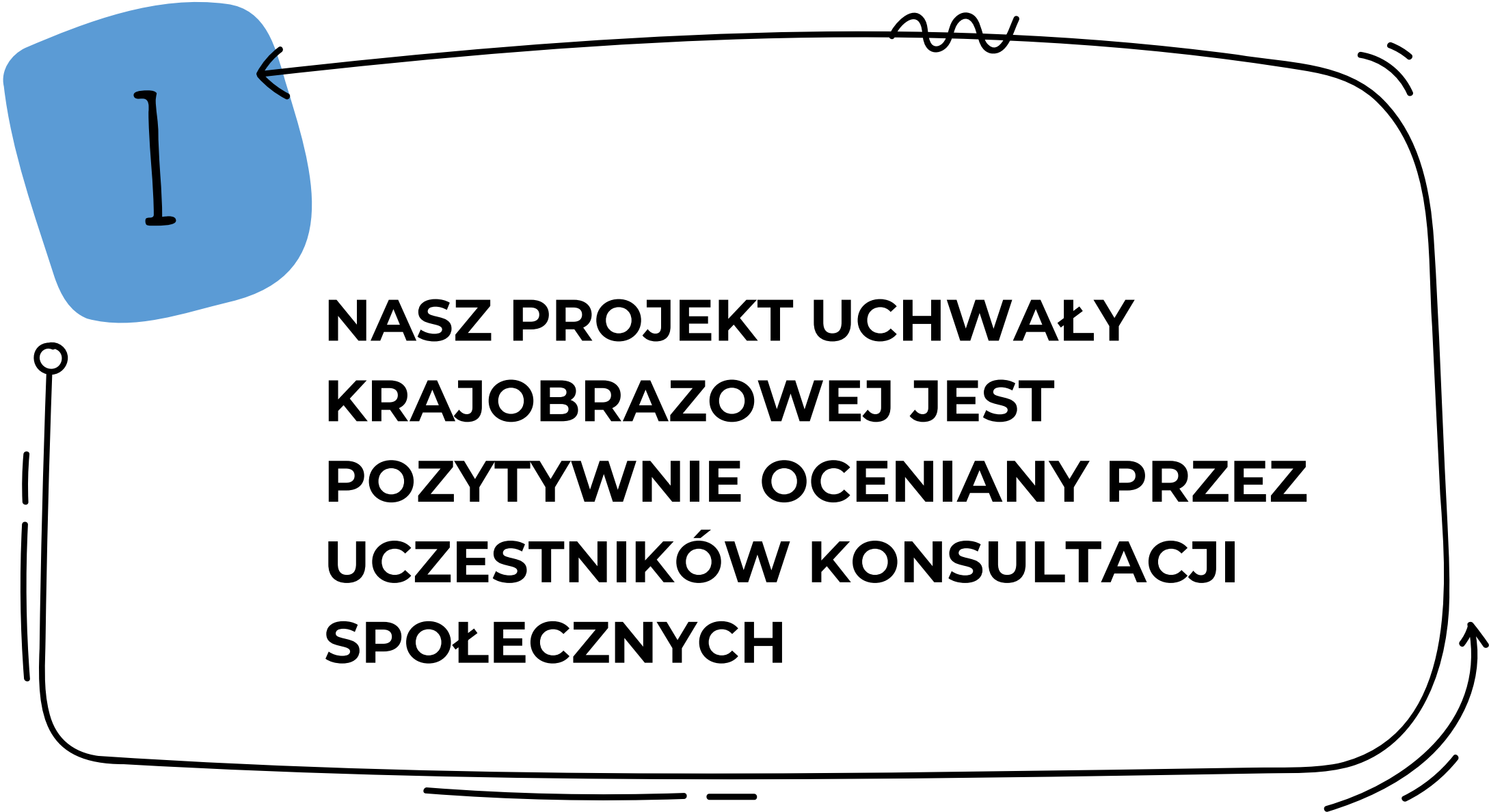

Ćwiczenie 7

Za chwilę wyświetlimy Wam kilka “dobrych” rezultatów. Razem poszukajmy odpowiedzi na pytanie:

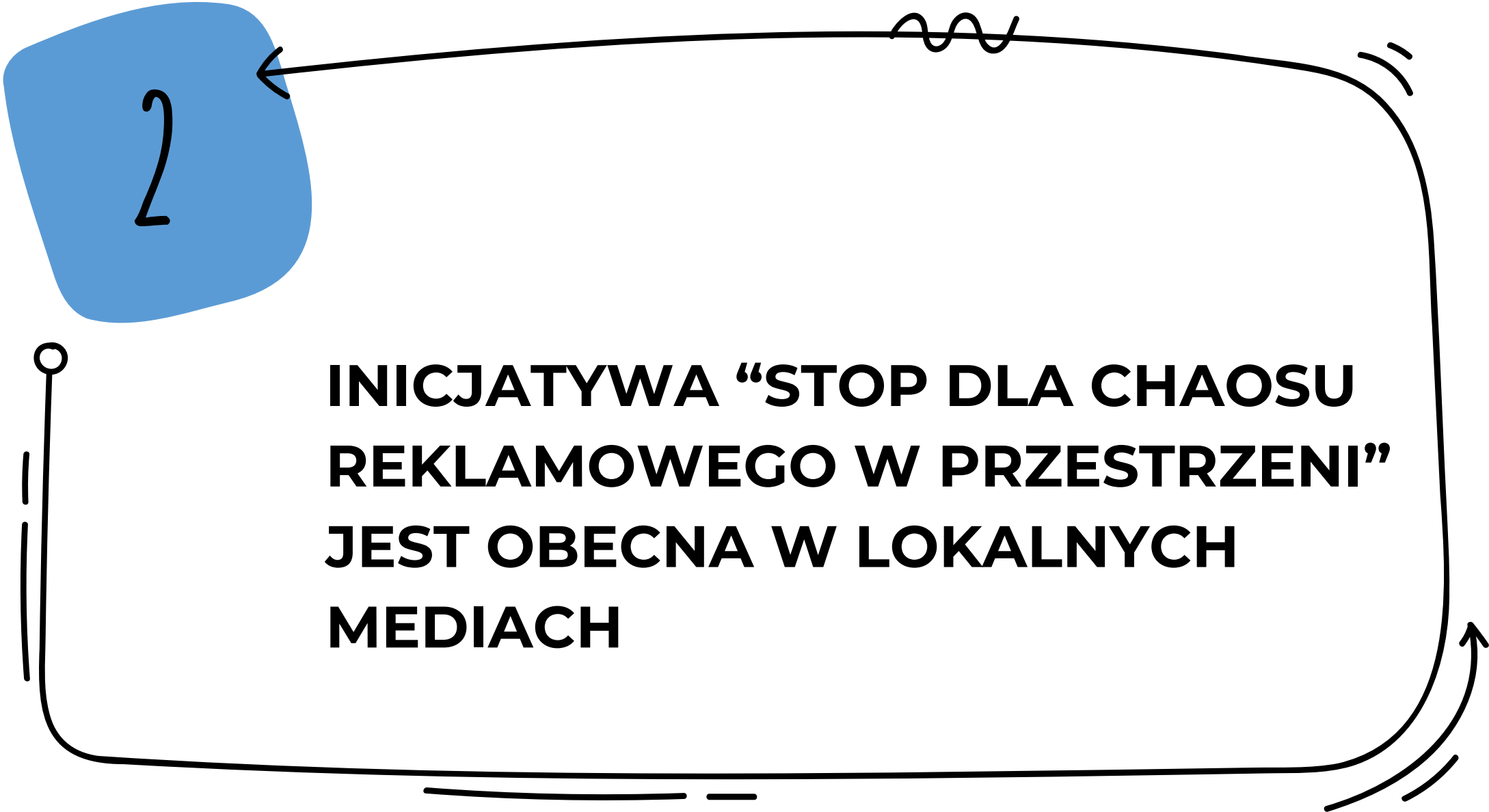
Po czym można poznać, że udało się osiągnąć taki rezultat?

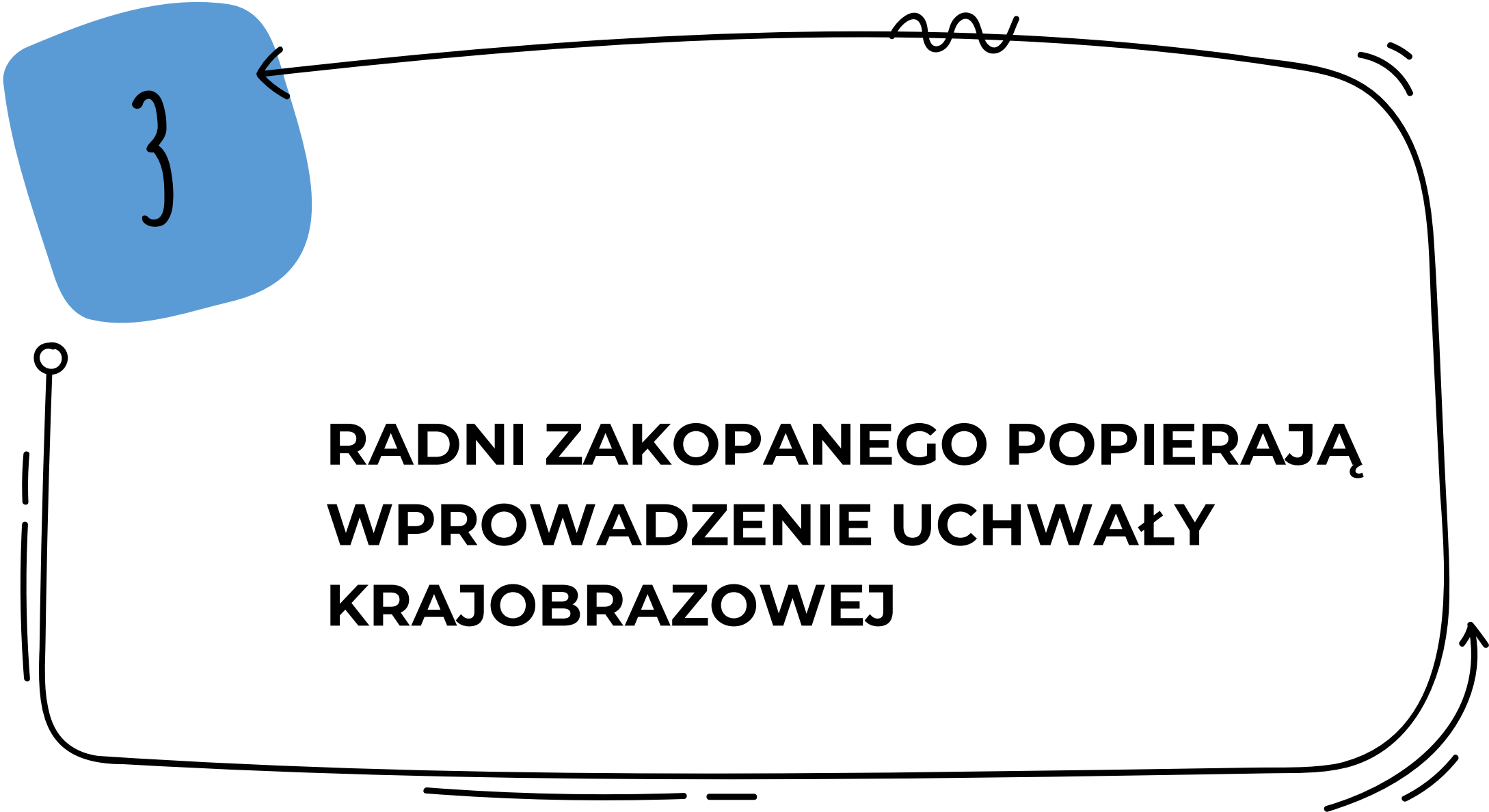
1

**NASZ PROJEKT UCHWAŁY
KRAJOBRAZOWEJ JEST
POZYTYWNIIE OCENIANY PRZEZ
UCZESTNIKÓW KONSULTACJI
SPOŁECZNYCH**

2

**INICJATYWA “STOP DLA CHAOSU
REKLAMOWEGO W PRZESTRZENI”
JEST OBECNA W LOKALNYCH
MEDIACH**

}

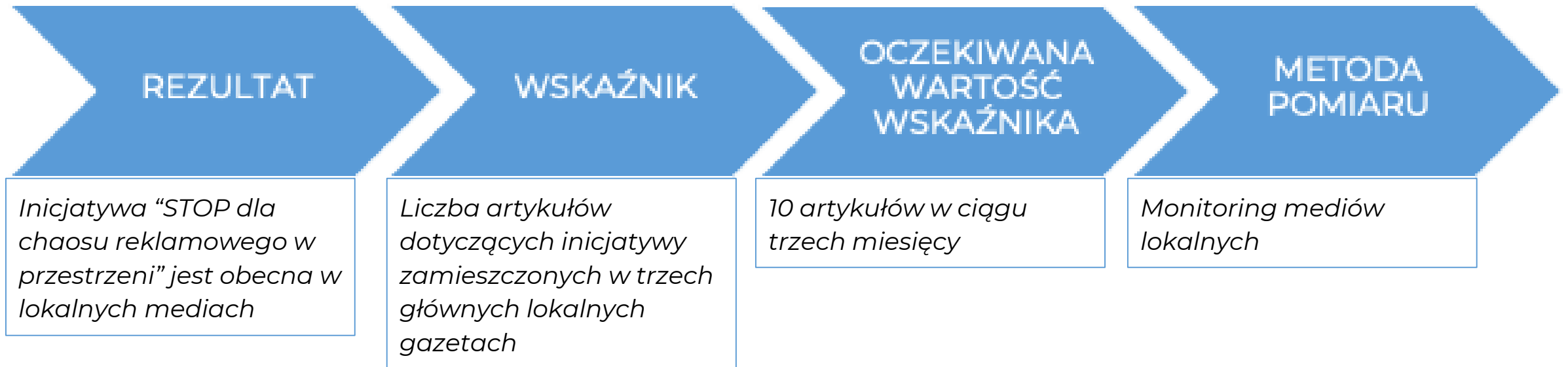
**RADNI ZAKOPANEGO POPIERAJĄ
WPROWADZENIE UCHWAŁY
KRAJOBRAZOWEJ**

Czym są wskaźniki? - definicja

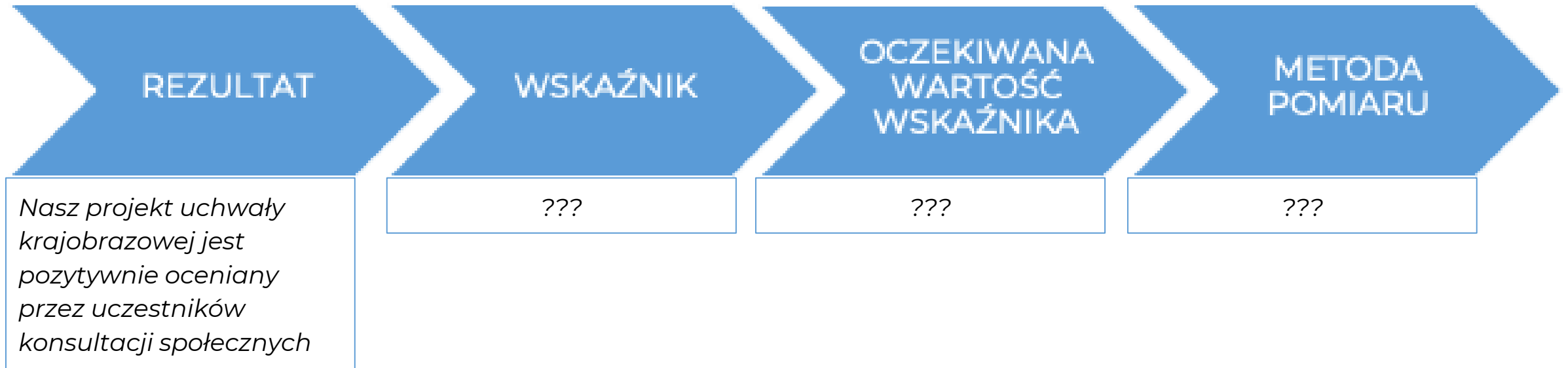
Wskaźniki mówią, po czym konkretnie poznamy, czy program wywołał oczekiwaną zmianę. Pozwalają również na zmierzenie wielkości tej zmiany. Wskaźnik ma świadczyć o tym, czy program działa zgodnie z założeniami, w jakim stopniu udało się dostarczyć zaplanowane [...] rezultaty.*

* Ewaluacja jak to się robi? Poradnik dla programów PAFW. STOCZNIA 2016.

Czym są wskaźniki? - przykład

Czym są wskaźniki? - zrobmy to razem

Ćwiczenie 8

W formatce do ćwiczeń (punkt **c**) zaproponujcie
wskaźniki dla wypisanych przed chwilą rezultatów.

Ćwiczenie 9

Sformułujcie **5 pytań, na które dzięki ewaluacji chcecie znaleźć odpowiedź.**

Pytania pomocnicze do ćwiczenia

- Jaka wiedza przydałaby się Wam w pracy?
- Czym chcielibyście się pochwalić?
- Od czego zależy sukces programu?
- Czego o programie chcieliby się dowiedzieć Wasi wolontariusze, fundatorzy, zwykli obywatele?

PRZERWA

Kryteria ewaluacyjne

Czego chcemy się dowiedzieć z ewaluacji?

Kryteria ewaluacyjne czyli różne perspektywy z jakiej dokonujemy oceny projektu:

- są uniwersalne
- pomagają wygenerować pytania badawcze
- pomagają sprawdzić czy o czymś nie zapomnieliśmy

Kryteria ewaluacyjne

Trafność

W jakim stopniu cele programu i przyjęte metody odpowiadają na zdiagnozowane potrzeby i problemy?

Czy brak regulacji w przestrzeni publicznej jest przyczyną problemu (chaosu reklamowego w przestrzeni)?

Czy wprowadzenia prawa regulującego obecność reklamy w przestrzeni publicznej rozwiąże problem chaosu reklamowego na terenie Zakopanego?

Kryteria ewaluacyjne

Skuteczność

Czy osiągnięto to, co zaplanowano? W jakim stopniu?

Czy uczestnicy festynu, spotkań edukacyjnych oraz konsultacji społecznych popierają pomysł zakończenia chaosu reklamowego na terenie Zakopanego?

Czy Radni Zakopanego popierają wprowadzenie uchwały krajobrazowej?

Kryteria ewaluacyjne

Użyteczność

Jakie faktyczne korzyści program przyniósł beneficjentom?(oceniamy całość rzeczywistych efektów, zarówno tych planowanych, jak i nieplanowanych)

Jakie korzyści przyniósł udział w festynie oraz w spotkaniach edukacyjnym jego uczestnikom?

Kryteria ewaluacyjne

Oddziaływanie

W jakim stopniu program przyczynia się do realizacji ogólnych celów kraju i świata? Jak oddziałuje na środowisko, społeczeństwo, gospodarkę?

Czy Zakopane jest wolne od zanieczyszczenia reklamą?

Kryteria ewaluacyjne

Wpływ

W jakim stopniu obserwowane zmiany można przypisać wpływowi programu? Na ile to jego zasługa?

Czy bez naszego projektu Zakopane byłoby wolne od zanieczyszczenia reklamą?

Kryteria ewaluacyjne

Efektywność

Jak mają się nakłady do osiągniętych rezultatów? Jak mają się koszty do korzyści?

Czy z punktu widzenia kosztów i skuteczności poszczególnych działań warto było robić festyn edukacyjny w ramach projektu?

Kryteria ewaluacyjne

Trwałość

Czy pozytywne efekty programu trwają po jego zakończeniu?

Czy po upływie określonego czasu (np. 5 lat) Zakopanego nadal jest wolne od zanieczyszczenia reklamą?

Kryteria ewaluacyjne

- kryteria są sformułowane bardzo ogólnie - **wymagają dostosowania do programu i przełożenia na konkretne pytania ewaluacyjne**
- w ramach jednego kryterium możemy mieć szereg pytań badawczych
- **wśród pytań należy wskazać te, które są priorytetowe** (biorąc pod uwagę cel badania)

Ćwiczenie 10

- Powróćcie teraz do swoich formularzy.
- **Spróbujcie dopisać nowe, ważne dla Was pytania ewaluacyjne** wpływające z kryteriów, które teraz sobie opowiedzieliśmy

Kryteria ewaluacyjne - podsumowanie

- **Trafność:** W jakim stopniu cele programu i przyjęte metody odpowiadają na zdiagnozowane potrzeby i problemy?
- **Skuteczność:** Czy osiągnięto to, co zaplanowano?
- **Użyteczność:** Jakie faktyczne korzyści program przyniósł beneficjentom?
- **Efektywność:** Jak mają się nakłady do osiągniętych rezultatów? Jak mają się koszty do korzyści?
- **Oddziaływanie:** W jakim stopniu program przyczynia się do realizacji ogólnych celów kraju i świata?
- **Wpływ:** W jakim stopniu obserwowane zmiany można przypisać wpływowi programu? Na ile to jego zasługa?
- **Trwałość:** Czy pozytywne efekty programu trwają po jego zakończeniu?

Planowanie - podsumowanie etapu

PYTANIA, które należy sobie zadać (o których rozmawialiśmy):

- Po co zabieram się za ewaluację? Do czego ją wykorzystam?
- Czy wiem do jakiej zmiany ma prowadzić mój projekt i po czym poznam, że to się zadziało?
- Czego chcę się dowiedzieć – jakie pytania sobie stawiam?
- Kogo chcę badać i kiedy? (zakres badania)

PRZYGOTOWANIE EWALUACJI

KROK 1. DECYZJE ORGANIZACYJNE

KROK 2. TEORIA PROGRAMU, CZYLI
OKREŚLENIE CELÓW I SPOSOBÓW
DZIAŁANIA

KROK 3. WSKAŹNIKI, CZYLI PO CZYM
POZNACIE, ŻE WAM SIĘ UDAŁO

KROK 4. PYTANIA EWALUACYJNE

KROK 5. PLAN EWALUACJI

Planowanie - podsumowanie etapu

PLAN EWALUACJI to pisemne podsumowanie etapu planowania, które zawiera:

- Cel ewaluacji (w jaki sposób wykorzystasz wyniki ewaluacji?)
- Teorię zmiany (opis działań i rezultatów projektu)
- Pytania ewaluacyjne - najlepiej pogrupowane, np. według kryteriów ewaluacyjnych
- Listę metod i narzędzi, które zastosujesz aby odpowiedzieć na wypisane wcześniej pytania. (Warto wypisać przy każdej metodzie pytania badawcze na które tą metodą szukasz odpowiedzi)
- Harmonogram badania, budżet badania

Wprowadzenie do realizacji badań

Metody badań ewaluacyjnych

**Jak organizacje
sprawdzają swój
wpływ? – z badania
Stoczni dla Forum
Darczyńców**

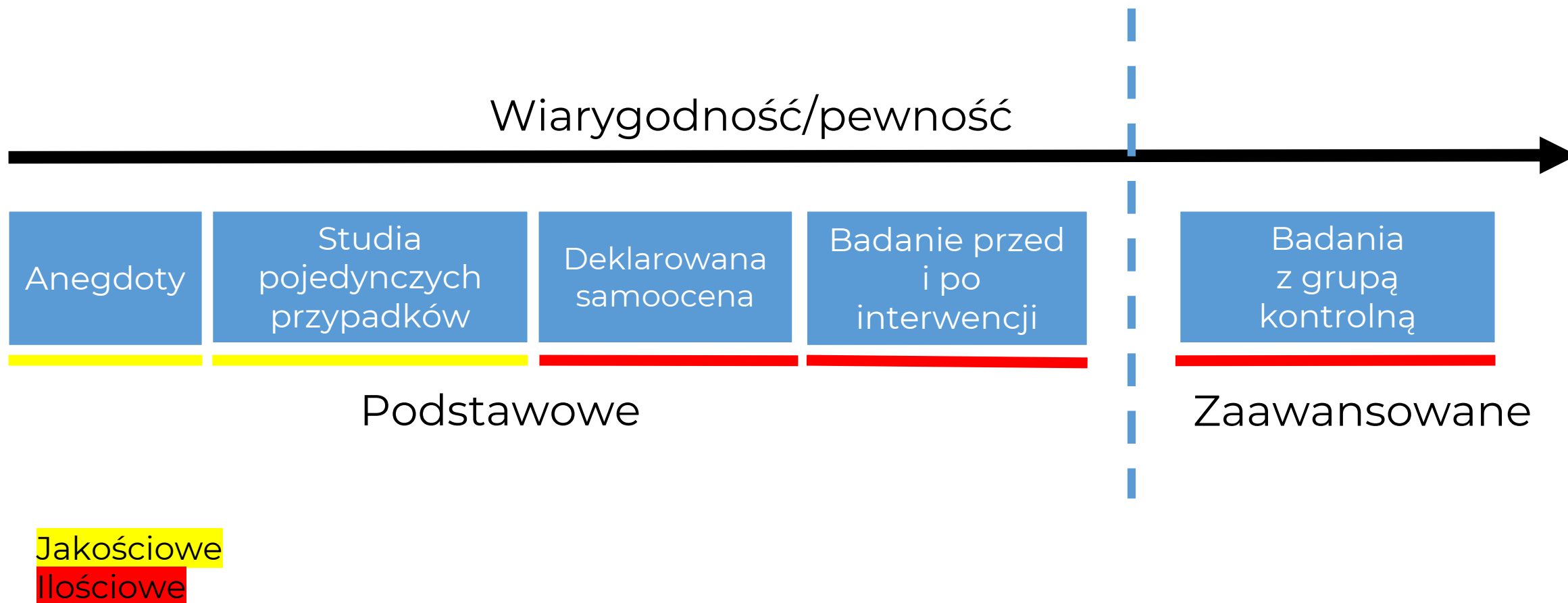

Na podstawie pytania otwartego w ankiecie: „W jaki sposób staraliście się Państwo ocenić efekty projektu/programu? Prosimy o zwięzłą odpowiedź”, analizy dokumentów oraz wywiadów i korespondencji z członkami Forum.

Metody badań ewaluacyjnych

RODZAJE DANYCH	CO DZIĘKI NIM WIEMY	SPOSOBY ZBIERANIA DANYCH	PRZYKŁADY
Dane ilościowe	Jaka jest skala/częstotliwość oczekiwanej zmiany	Kwestionariusze, skale psychometryczne	76% mieszkańców Zakopanego popiera wprowadzenie regulacji
Dane jakościowe	Rozumiemy w jaki sposób coś się dzieje i dlaczego	Obserwacje własne, wywiady (telefoniczne lub osobiste), grupy fokusowe, anegdoty, informacje zwrotne.	Główną obaw wśród lokalnych przedsiębiorców jest to, że nie będą potrafili dotrzeć do swoich klientów z informacją o swojej ofercie.

Metody badań ewaluacyjnych

Warto przeczytać

- [Ewaluacja. Jak to się robi?](#) Poradnik dla programów PAFW. STOCZNIA 2016.
- *Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.
- www.pte.org.pl - strona www Polskiego Towarzystwa Ewaluacyjnego
- Maja Durlik, Kaja Dziarmakowska, Maria Wiśnicka (2020), *Miniporadnik ewaluacji dla realizatorów projektów z obszaru edukacji, kultury, animacji lokalnej*. Wydanie czwarte. Dostępny na: <https://stocznia.org.pl/wp-content/uploads/2022/02/Jakdobrzeewaluowaprojektyver2.pdf>
- Narzędzia do ewaluacji projektów. Miniporadnik: <https://stocznia.org.pl/narzedzia-do-ewaluacji-projektow/>

Dziękujemy za uwagę!

